

ΚΑΡΚΙΝΟΣ ΤΡΑΧΗΛΟΥ ΤΗΣ ΜΗΤΡΑΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ

Είναι πλέον αποδεδειγμένο ότι ο απαραίτητος αιτιολογικός παράγοντας για την ανάπτυξη καρκίνου στον τράχηλο της μήτρας είναι η εμμένουσα λοίμωξη από τον ιό Ανθρωπίνων Θηλωμάτων (Human Papilloma Virus-HPV). Ο ιός HPV είναι δυνατόν να προκαλέσει επίσης καρκίνο και σε ορισμένα άλλα όργανα του σώματος και στα δύο φύλα (πρωκτός, κόλπος, αιδοίο, πέος, στοματοφάρυγγας, λάρυγγας). Οι πιο συχνοί παράγοντες κινδύνου για τον καρκίνο τραχήλου της μήτρας είναι η αυξημένη έκθεση στον ιό HPV, ο οποίος είναι σεξουαλικά μεταδιδόμενος, το ασθενές ανοσοποιητικό σύστημα και το κάπνισμα. Ο καρκίνος τραχήλου της μήτρας είναι ο 3^{ος} πιο συχνός καρκίνος στις γυναίκες παγκοσμίως και ο 2^{ος} πιο συχνός γυναικολογικός καρκίνος στις Ελληνίδες 15-44 ετών.

Η λοίμωξη από τον ιό HPV είναι εξαιρετικά συχνή στις γυναίκες και τους άνδρες με σεξουαλική δραστηριότητα. Εκτιμάται ότι ένα ποσοστό άνω του 75% όλων των γυναικών θα μολυνθούν από τον ιό HPV κάποια στιγμή στη ζωή τους ενώ η πλειονότητα (>90%) των γυναικών αυτών θα αποβάλουν τον ιό και η λοίμωξη θα παρέλθει σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα (έως 2 χρόνια) χωρίς περαιτέρω συνέπειες για την υγεία τους.

Από τους 40 τύπους του ιού HPV που αφορούν στον άνθρωπο, μία υποομάδα (περίπου 14 τύποι) θεωρείται «υψηλού κινδύνου» και ευθύνεται για το 99% των περιστατικών καρκίνου τραχήλου της μήτρας. Δύο τύποι από τη συγκεκριμένη υποομάδα, οι HPV-16 και HPV-18, χαρακτηρίζονται ως οι πλέον επικίνδυνοι και ογκογόνοι, καθώς ευθύνονται περίπου για το 70% του συνόλου των περιστατικών καρκίνου τραχήλου της μήτρας.

Οι προκαρκινικές βλάβες και τα πρώιμα στάδια καρκίνου τραχήλου της μήτρας συνήθως δεν έχουν συμπτώματα. Είναι σημαντικό να εντοπισθεί το πρόβλημα έγκαιρα, όταν υπάρχει δυνατότητα πλήρους ίασης. Ως εκ τούτου, οι προληπτικές τακτικές εξετάσεις είναι σημαντικές ακόμη και αν δεν υπάρχει κανένα σύμπτωμα.

Το τεστ Παπανικολάου ή τεστ ΠΑΠ έχει αποδειχθεί σωτήριο και χρησιμοποιείται ήδη τις τελευταίες δεκαετίες σε πολλές χώρες ως κύριο μέσο για την ανίχνευση προκαρκινικών αλλοιώσεων και καρκίνου του τραχήλου της μήτρας. Παρά το γεγονός ότι έχει αδιαμφισβήτητα οδηγήσει σε σημαντική μείωση εμφάνισης της νόσου αλλά και της θνησιμότητας από αυτήν, δεν φαίνεται να αποτελεί σήμερα την πιο αποτελεσματική μέθοδο πρόληψης. Δυστυχώς ένα φυσιολογικό αποτέλεσμα στο τεστ ΠΑΠ δεν σημαίνει πάντοτε ότι η γυναίκα δεν διατρέχει κανέναν κίνδυνο ανάπτυξης ή ακόμη και ύπαρξης της νόσου. Μελέτες αποδεικνύουν ότι έως και το 1/3 των περιστατικών καρκίνου τραχήλου της μήτρας μπορεί να εμφανιστεί σε γυναίκες που είχαν φυσιολογικό αποτέλεσμα στο τεστ ΠΑΠ. Το HPV test, γνωστό και ως HPV DNA test, είναι ένα πιο ευαίσθητο και αντικειμενικό τεστ, το οποίο ανιχνεύει απευθείας το DNA των τύπων του ιού. Το τεστ ΠΑΠ ανιχνεύει τις αλλοιώσεις σε κυτταρικό επίπεδο, που έχει ήδη προκαλέσει η λοίμωξη από τον ιό. Το HPV Test μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε μεμονωμένα, είτε ταυτόχρονα με το τεστ ΠΑΠ για την αποτελεσματική πρόληψη του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας. Αρκετές χώρες, όπως η Ολλανδία και η Αυστραλία έχουν υιοθετήσει το HPV test ως έλεγχο «πρώτης γραμμής» στα εθνικά προγράμματα ελέγχου καρκίνου

τραχήλου της μήτρας ενώ έχει ήδη ενταχθεί πιλοτικά και στα εθνικά προγράμματα της Ιταλίας, της Σουηδίας, της Ισπανίας, της Μ. Βρετανίας κ.α. χωρών.

Όσο αφορά στον πρωτογενή έλεγχο κατά του καρκίνου τραχήλου της μήτρας, υπάρχουν και είναι διαθέσιμα σήμερα 2 προφυλακτικά εμβόλια. Τα εμβόλια προφυλάσσουν άτομα που δεν είναι ήδη φορείς των τύπων 16 ή και 18 του HPV από το να μολυνθούν από αυτούς τους 2 υψηλού κινδύνου τύπους του ιού. Επομένως, σήμερα είναι διαθέσιμες δύο καινοτόμες μέθοδοι για την πρόληψη του καρκίνου τραχήλου της μήτρας. Το HPV test , το πρώτο μοριακό τεστ για προληπτικό έλεγχο « πρώτης γραμμής» όλου του πληθυσμού και το πρώτο εμβόλιο έναντι ενός ιού που μπορεί να προκαλέσει καρκίνο αν δεν ανιχνευθεί και αντιμετωπιστεί έγκαιρα. Ο εμβολιασμός δεν αναιρεί την ανάγκη για τακτικό προληπτικό έλεγχο.

Ενώ ο καρκίνος τραχήλου της μήτρας μπορεί να αποφευχθεί σχεδόν 100%, μόνο το 30%, περίπου, των Ελληνίδων κάνουν τακτικό γυναικολογικό έλεγχο για την πρόληψη της νόσου.

Δρ Μπισικλής Αλέξανδρος

Βιοπαθολόγος - Μικροβιολόγος